

Asia: VN/21891/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiaan.

Upseeriliiton näkökulma keskittyy henkilöstön, erityisesti sotilaiden asemaan. Arviomme mukaan esityksessä mainittu Nato-tehtäviin sijoitettu henkilöstön määrä sekä siihen liittyvä budjetointi on alimitoitettu ja perustuu nykyisiin Puolustusvoimien normeihin kirjoitettuihin palvelussuhteen ehtoihin kansainvälisissä tehtävissä. On huomattava, että Nato palvelussuhteen ehtojen osalta Puolustusvoimien henkilöstöjärjestöt eivät ole olleet mukana ehtojen tarkastelussa lausunnon antamisen aikaan.

Nykyiset Puolustusvoimien palvelussuhteen ehdot eivät sovellu sellaisenaan Nato-komentorakenteen tehtäviin. Ne on rakennettu puolustusasiamies- ja yhteysupseeriympäristöön. Nyt edessä olevat tehtävät ovat täysin erilaisia, joissa suuressa osassa Nato edustaa työnantajaa, vaikka ehdot määritellään kansallisesti.

Sotilaiden asema pitää turvata ansiotason, perheen ja puolison sekä tapaamismatkojen osalta. Sotilaille saattaa tulla uran aikana 3-4 Nato-tehtävää, jolloin on välttämätöntä huolehtia puolison ansiotason säilyttämisestä hänen työuraansa liittyen. Mikäli puoliso ei voi työllistyä kohdemaassa, on tilanne kompensoitava palkkauksen ja eläkkeen osalta uskottavalla tavalla.

On todennäköistä, että osa Nato-tehtävissä palvelevien virkamiesten perheistä jää kotimaahan. Tällöin virkamiehelle tulee kompensoida kohtuullinen määrä perheen tapaamismatkoja virkamiehelle tai perheelle vastavuoroisesti.

Sotilaiden sijoittaminen joukkorakenteeseen on tässä vaiheessa avoin kysymys. Joukkorakenteen erityyppisissä skenaarioissa ulkomaantehtävissä sotilaiden osalta voitaisiin palvelussuhteen ehtojen osalta lähteä rakentamaan pakettia kansainvälisen avunannon lain pohjalta. Tällöin huomioitaisiin lähtökohtaisesti myös sotilaallisen voimannäytön ja voimankäytön eroavaisuudet tehtävissä. Joukkorakenteen komennuksissa ei voi tulla kysymykseen virkamatkaan perustuva palvelus, joka toki olisi valtiolle edullista, mutta joukon käytölle soveltumaton.

Yhteenvetona toteamme, että komento- ja joukkorakenteen ehdoista ei ole tällä hetkellä perusteellista näkemystä, jolla voitaisiin laskea kustannusvaikutuksia uskottavasti. Sotilaiden asema liittoutuneen Suomen tehtävissä vaatii sopimus ratkaisua ennen kustannusvaikutusten arviointia. Jotta uskottavuus ja Puolustusvoimien rekrytointikyky säilyvät, on resurssit mitoitettava tarvetta vastaavasti. Upseeriliitto odottaa edelleen yhteistyötä palvelussuhteen ehtojen käsittelemisestä. Vain sopimisen kautta upseeristo saadaan rekrytoitua ongelmitta tulevana liittoutumisen vuosina. Yksilö lähtee uuteen tehtävään kerran, mutta alimitoitetuin ehdoin yhä harvempi useammin.

Ylönen Mika
Upseeriliitto ry.